

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jasan ztepilý

VY_52_INOVACE_78

Vzdělávací oblast: člověk a příroda

Vzdělávací obor (předmět): Praktika z přírodopisu

Ročník: 6., 7.

Jasan ztepilý – Fraxinus excelsior L.

Strom vysoký s přímým kmenem, s řídkou, štíhlou a vejčitou korunou, u starších stromů vysoko klenutá, otevřená a poněkud nepravidelná. Dosahuje výšky 40m, průměru kmene přes 1,5m a dosahuje stáří 250 let.

Kůra v mládí šedohnědá, hladká, u starších stromů načernalá, jemně síťovitě rozbrázděná.

Pupeny vstřícné, vpředu tupé a poněkud klenuté, pouze se dvěma vnějšími šupinami.

Listy vstřícné, lichozpeřené, 20 až 25 cm dlouhé, podlouhle oválné, na vrcholu špičaté, ostře zubaté, na líci matně tmavozelené, na rubu světlejší, postranní lístečky s krátkým řapíkem, opadávající zelené.

Květy nenápadné, purpurové, bez korunních lístků, jedno- nebo oboupohlavné, dřeviny jedno- nebo dvoudomé.

Plody křídlaté nažky 3 až 4 cm dlouhé, v době zralosti hnědé, v převislých chomáčcích.

Korunový systém dobře vyvinutý.

Ekologie

Rozlišujeme tři ekotypy – lužní, horský a vápencový. V mládí vyžaduje zastínění, v dospělosti světlomilná rostlina. Nároky na vláhu se u jednotlivých ekotypů různí. Lužní a horský vyžadují dostatek vláhy po celý rok. Vápencový přizpůsoben nedostatku vláhy. Náročný na půdu bohatou živinami. Indikátor nejlepších půd, nesnáší zasolené půdy. Je citlivý na klimatické výkyvy, silné a pozdní mrazy.

Význam

Kvalitní dřevo na výrobu nábytku, dých, sportovního nářadí, parket, hudebních nástrojů. Poskytuje třísloviny, éterické oleje a terpeny. Využíván při zakládání ochranných lesních pásů.

Rozšíření

Běžný v celé Evropě a hojně vysazován jako strom okrasný. U nás zastoupeny všechny tři typy. Lužní se vyskytuje nejčastěji v záplavových luzích podél větších řek. Horský jasan vystupuje až do výšky 1000 m. Vápencový roste až po lesostepní společenstva.

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- listnaté stromy

1) Přiřaď – spoj (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

lípa srdčitá

javor mléčný

jasan ztepilý

jeřáb ptačí

2) Vyber správnou odpověď (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

Dub zimní

- a) použití jako stavební dříví, nábytek, sudy, vodní stavby
- b) dřevo měkké, využití na řezbářské práce

Lípa srdčitá

- a) plod - kulovité, dřevité, šedozelené, lysé, asi 6 cm široké oříšky
- b) křídlaté nažky 3 až 4 cm dlouhé

Jasan ztepilý

- a) nesnese zasolené půdy
- b) roste na solných půdách

3) Vyber správnou odpověď (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

- a) kvalitní dřevo jasanu ztepilého se využívá na výrobu nábytku, hudebních nástrojů
- b) dub zimní má dřevo měkké, využívá se na řezbářské práce
- c) větve břízy bělokoré se využívají na výrobu košů

ANO NE

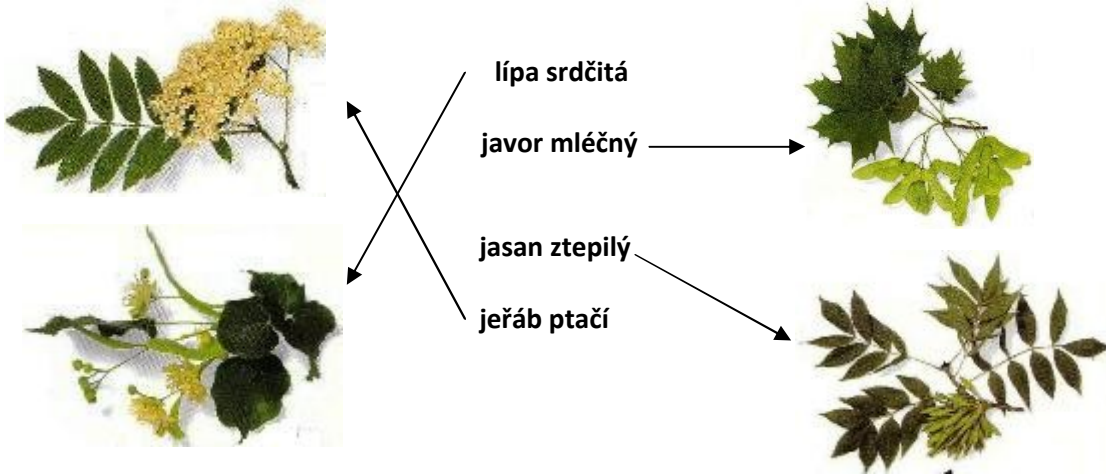
ANO NE

ANO NE

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- listnaté stromy

1) Přiřaď - spoj(využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

2) Vyber správnou odpověď (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

Dub zimní

- a) použití jako stavební dříví, nábytek, sudy, vodní stavby
- b) dřevo měkké, využití na řezbářské práce

Lípa srdčitá

- a) plod - kulovité, dřevité, šedozelené, lysé, asi 6 cm široké oříšky
- b) křídlaté nažky 3 až 4 cm dlouhé

Jasan ztepilý

- a) nesnese zasolené půdy
- b) roste na solných půdách

3) Vyber správnou odpověď (využij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

- a) kvalitní dřevo jasanu ztepilého se využívá na výrobu nábytku, hudebních nástrojů
- b) dub zimní má dřevo měkké, využívá se na řezbářské práce
- c) větve břízy bělokoré se využívají na výrobu košů

ANO NE
ANO NE
ANO NE

Kontrolní otázky pro žáka: (jasan ztepilý)

1) Vyber správnou odpověď a podtrhni ji:

Listy jasanu ztepilého jsou:

a) čárkovité, šupinaté

b) vstřícné, lichozpeřené, podlouhle oválné, na vrcholu špičaté, ostře zubaté

c) okrouhlé, v bázi srdčité, ke konci zúžené, zubaté

2) Podtrhni správnou odpověď:

a) jasan ztepilý má kvalitní dřevo na výrobu nábytku, dých, sportovního náradí, parket, hudebních nástrojů

b) jasan ztepilý má nekvalitní měkké dřevo, využívá se pouze na palivo

3) Zakroužkuj správnou odpověď:

Plody jasanu ztepilého jsou křídlaté nažky 3 až 4 cm dlouhé, v době zralosti hnědé, v převislých chomáčcích

ANO

NE

4) Podtrhni nesprávnou odpověď:

Běžný v celé Evropě a hojně vysazován jako strom okrasný

Roste pouze ve velmi suchých oblastech a na stepích

Kontrolní otázky pro žáka – odpovědi: (jasan ztepilý)

1) Vyber správnou odpověď a podtrhni ji:

Listy jasanu ztepilého jsou:

a) čárkovité, šupinaté

b) vstřícné, lichozpeřené, podlouhle oválné, na vrcholu špičaté, ostře zubaté

c) okrouhlé, v bázi srdčité, ke konci zúžené, zubaté

2) Podtrhni správnou odpověď:

a) jasan zteplá má kvalitní dřevo na výrobu nábytku, dých, sportovního náradí, parket, hudebních nástrojů

b) jasan ztepilý má nekvalitní měkké dřevo, využívá se pouze na palivo

3) Zakroužkuj správnou odpověď:

Plody jasanu ztepilého jsou křídlaté nažky 3 až 4 cm dlouhé, v době zralosti hnědé, v převislých chomáčcích

ANO

NE

4) Podtrhni nesprávnou odpověď:

Běžný v celé Evropě a hojně vysazován jako strom okrasný

Roste pouze ve velmi suchých oblastech a na stepích

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt EU peníze školám Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Metodický list

Název materiálu: **Jasan ztepilý**

Zdroje: COOMBES A.J., STROMY, Vydavatelstvo Osveta, Martin Czech edition, 1996
KREMER B.P., STROMY, Knižní klub ve spolupráci s nakladatelstvím Ikar Praha, 1995
Informační tabule, Mendlova univerzita v Brně, ŠLP Masarykův les Křtiny, arboretum

Druh materiálu: Materiál pro praktickou výuku v arboretu.

Anotace: Materiál je určen k praktické výuce v přírodních podmínkách (v arboretu).

Očekávané výstupy: Vztah k přírodě, její ochraně. Využívání teoretických poznatků v praxi, materiál k pracovním listům.

Klíčová slova: Strom, kůra, pupeny, listy, květy, plody, kořenový systém, ekologie, význam, rozšíření

Autor: ing. Eva Voborná
ZŠ Žďár nad Sázavou, Palachova 2189/35, příspěvková organizace

Datum: 7.1. 2012

Určeno pro: 6.,7. ročník základní školy

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Praktika z přírodopisu

Tematický okruh: Stromy - listnaté